

Posudek:

NEDOROSTEK, Miroslav: „*Moravská*“ *skrytá církev*. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií. Praha 2016, 258 s. textu + přílohy a fotografie

Předložená disertační práce svým rozsahem, strukturou i zpracováním odpovídá požadovaným parametrům pro tento druh textu. Práce má požadovaný abstrakt, poznámkový aparát je rozsáhlý a standardně zpracovaný, nechybí důkladný soupis pramenů a literatury. Jazykově je na potřebné úrovni, byť by zasluhovala pečlivější korekturu, více dále. Jde o obhajitelnou a odpovídající práci.

Jádrem studie má být historie tzv. moravské větve skryté církve, zjednodušeně řečeno tedy skrytých náboženských aktivit od poloviny šedesátých let do pádu komunistického režimu (a svým způsobem za něj), které jsou silněji či slaběji spojeny s postavou tajně vysvěceného biskupa Felixe Maria Davidka. Autor si klade některé výchozí otázky vztahující se k vlastním dobovým aktivitám aktérů, jejich motivaci a strategii, a v neposlední řadě i otázku po podobě integrace utajovaných struktur do veřejné církve po listopadu 1989. V tomto ohledu jde o navázání na dosavadní výzkum (Hanuš, Fiala, Liška a další), autor ovšem postupuje v některých věcech podstatně dále, podařilo se mu navázat otevřený vztah s celou řadou protagonistů a s využitím polořízených rozhovorů bezpochyby obohatil naše poznání. Je tedy třeba zdůraznit mimořádný přínos příloh, kde jsou publikovány přepisy obsáhlých rozhovorů s lidmi, kteří svou důvěru často nedávají. Ale i samotná autorova analýza je velmi přínosná a přehledná, ne zcela šťastná je ovšem rezignace na alespoň dílčí využití torzovitého materiálu StB, byť to autor vysvětluje (s.23). Mikrosonda do některého ze zachovalých svazků a dalších analytických materiálů by dle mého soudu práci prospěla, i když uznávám i obtíže spojené se získáváním dokumentů. Celkově je ústřední část práce velmi zajímavá a neotřelá.

Některé námitky k práci ovšem mám. A drtivá většina se týká úvodních kapitol, kde autor kromě metodologie a pramenů popisuje obecně situaci katolické církve v Československu, dle mého soudu zbytečně obsírně vzhledem k vlastnímu tématu práce. Na prvním místě připomínám již zmíněnou potřebu ještě pečlivější redakce, v práci je vícero překlepů, někdy i pravopisných chyb a zjevně omylem uvedených údajů. Například se jednou objeví Vojtěch (!) Vaško (s.27), v roce 1966 po XIII. sjezdu KSČ „převzalo vedení reformní křídlo v čele s Dubčekem“ (s.78), Tomášek se měl stát kardinálem v roce 1977 (s.88), což není pravda, až 1978, chargé d'affaires Verolino byl odvolán nikoliv v březnu, ale červenci 1949 (s. 102), březen se týká de Livy a roku 1950, není sjednocené psaní Otto a Ota Mádr a výčet některých nepřesností není úplný. Soustředím se však na několik zásadnějších. Neexistuje „Mezinárodní komunistické hnutí“ (s.62), míněno je zřejmě Informbyro, o Karlovarském programu na potlačení náboženství (s.67) by bylo třeba něco doložit, citace z *Neumíčené*, kde to Vaško přebírá z druhé ruky, nestačí. Vůbec využití skoro třicet let staré práce jako dost zásadního pramene nepovažuji za šťastné, je citována velmi často, přitom Vaško napsal práce nové, s využitím zpřístupněných archivů. Upozorňuji také, že internace řeholníků neskončila 1955 (s.71), v Králíkách byl tábor až do roku 1960, Vojtaššák nebyl propuštěn na svobodu 1956 (s.74), ale měl přerušen trest a záhy byl poslán znovu do vězení, Zela nebyl propuštěn vůbec a vězněn až do roku 1963. Jáhenství se u nás nepovolilo v roce 1984 (pozn. 543), to byl jen tajně vysvěcen sochař Karel Stádník (a možná někdo další). Upozorňuji také, že možnost svěcení v Československu šedesátých let byla, přinejmenším biskup Trochta po návratu z vězení tajně světil (s.108). Mám silné

pochybnosti o formulaci, že s pastorační „moravské“ větve skryté církve se za komunismu setkala „statisíce věřících“ (s.124), zdá se mi i nefér jistá kritika O. Mádra a J. Zvěřiny jako „protekčních“ podzemních aktivistů (s.104), jejich „proslavenost“ byla minimálně v případě Zvěřiny dána otevřenou složkou odporu v podobě signace Charty 77 a psaní otevřených listů, takže je pochopitelné, že byl známější v západních mediálních kruzích. I z toho důvodu je i z hlediska historické produkce jejich činnost lépe mapována a připomínána (s.106), nemyslím, že za to může StB. Čekal bych lepší doklad některých silných hodnocení, například může jistě slovenský biskup Ján Korec za to, že B. Provazníka se neujal VONS? (s.184). A upozorňuji na občasná posuny při přebírání jiných tvrzení, Bukovský nenavštívil 170 aktivních členů skryté církve (s.88), to by bylo zcela absurdní, já píšu, že někteří z nich se angažovali v tajné církvi. Stejně tak bych zmínil tvrzení o 11,4% duchovních jako agentů StB, pokud by se využíval údaj ode mě, velmi to v textu zeslabuji a určitě nikde nepíši, že za rok 1981 jich přibývalo 100 (pozn. 445), ale o údajném nárůstu agenturní sítě v dvouapůlletém období o 100.

Shrnuji, autor je v tématu osobně angažován, což nijak neskrývá. Práci to nepochybně prospělo v otevřenosti výpovědí zpovídaných aktérů, místy to ovšem vede k určitému přeceňování významu některých údajů. Ovšem toto ani některá v zásadě drobná pochybení nic nemění na mém přesvědčení, že jde o práci na dostatečné úrovni a doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 12. ledna 2017

Jaroslav Cuhra

